

יִסְתַּכֵּל וַיִּבִּין מִמָּה יֵשׁ לּוֹ אֵת אוֹתוֹ חוֹלֵי וַיְבוֹנֵן כִּי־צַד לַעֲשׂוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגְדֵל וַיִּכְבַּד עֲלָיו חוֹלֵי וַיִּמְעַט מִמֶּנּוּ הַחוֹלֵי לְבַתָּר יִצְרָנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינָו, בְּגִין דִּיהֵא נְטִיר פְּדָקָא יָאוֹת בְּאֲנֹן מְשָׁקִין, בְּאֲנֹן אֲסוּתָא דְאֶצְטְרִיכוּ לֵיהּ אַחֲכִי צְרִיךְ שִׁישְׁמור אוֹתוֹ כְּדֵי שִׁיהֵא שְׁמור כְּרֹאוֹי בְּמִשְׁקִים וְתִרְפוֹת הַצְּרִיכוֹת לוֹ. וְלֹא יִטְעִי מְנִייהוּ, דְּאֶלְמְלִי יִטְעִי אֶפִּילוֹ בְּמַלְהַ חֲדָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָשִׁיב עַל אֲסִיָּא כְּאִילוֹ שְׁפִיךְ דְּמָא וְקִטְלֵיהּ. וַיִּזְהַר שֶׁלֹּא יִטְעֵה וַיִּתֵּן לוֹ תְּרוּפָה שֶׁאֵינָה מִתְּאִימָה לַחוֹלֵי אוֹ מִינֹן גְּבוּה מִמֶּשׁ שְׂרֹאוֹי לוֹ כִּי אִם יִטְעֵה אֶפִּילוֹ בְּדַבֵּר אַחַד וַיִּמּוֹת הַחוּלָה הַקְּבָ"ה מִחֹשִׁיב

כאילו הרופא שפך דמים [קד].

אור הרשב"י

החולה במשקים ובמשלשלים ובמרקחת ומרחהצאות אם שנג או הזיר והמית או הוסף מכאוב על מכאובי החולי ונתכוון לרפאת ולא נתכוון להזיק פטור אף מדיני שמים, שאין לו אלא מה שענינו רואות עכ"ל ע"ש, וא"כ לפו"ד נידון השאלה שהיה ע"י השקאת סם אין חשש לרופא אפילו בדיני שמים וכ"ש אין חשש לאשה מיהו הזינא לגאון הרב חיד"א בכרכי יוסף סי' של"ו סק"ח שהביא דברי הרשב"ץ ז"ל, וכתב הרמב"ן והטור ומרן סתמו דבריהם ויש לדון בדברי הרשב"ץ כמבואר למעיין היטב ע"ש, ומ"מ גברא רבא אמר מילתא ואף על גב דלא סמכינן עלה בלחודא תהיה לסניף לעזר וכו' ע"ש.

[קד] רבינו יוסף חיים בשו"ת רב פעלים (חלק ג - אורה חיים סימן לו) הביא דברי הרמב"ן בתורת האדם שער הסכנה דף י"ב ע"ד שכתב שאם הרופא טעה ברפואות אם נתברר אצלנו שאותו החולה מת מחמת הסם שנתן לו הרופא אז הרופא חייב בדיני שמים וצריך שיגלה בעבור שגרם מיתה לחולה ההוא, אבל אם לא נודע לנו שמת מחמת הסם והדבר הוא בספק אז אותו הרופא פטור לגמרי בין מדיני אדם בין מעונש שמים.

ועוד הביא מ"ש הרשב"ץ ז"ל בה"ג סי' פ"ב דאין חשש בחיוב הרופא אלא בהיכא דעסק בברזל בחבורה, אבל ברופא שעסק עם

הלימוד היומי

הקב"ה חפץ שישתדלו על החולה להוציאו מבית האסורים ולהחזירו בתשובה
בְּגִין דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי דְאַף עַל גַּב דְּהוּא בַר
נֶשׁ אִיהוּ בְּבֵי אַסִּירֵי דְמַלְכָּא, דִּישְׁתַּדַּל בַּר נֶשׁ
עֲלֵיהּ וַיִּסְיַע לֵיהּ לְאַפְקָא לֵיהּ מִבֵּי אַסִּירֵי לפי שהקב"ה חפץ
 שאע"פ שאותו אדם הוא חולה ואסור במיטת חוליו שישתדל עליו האדם להוציאו מבית
 האסורים ע"י שירפאהו וגם יעורר אותו לחזור בתשובה על מעשיו שגרמו לו את החולאים.

הקב"ה דן דיני האדם בעולם מי במיתה מי בעניות מי בחולי

וְהָוה אָמַר יְהִי וְהִיא אֹמֶר יוֹדֵן הַרְפָּא כֵּךְ, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דָן
דִּינֵי בְּנֵי עַלְמָא לְעִילָא הקב"ה דן את דיני האדם בעולם, הֵן
 לְמוֹת חֵיב מִיתָה, הֵן לְשְׂרוּשֵׁי לשרש אותו מנכסיו שיהיה עני לגמרי, הֵן
 לְעֶקוֹר לעוקרו ממקומו להגלותו למקום אחר וכן לעקור לו אבר מאבריו רח"ל, הֵן
 לְעֶנּוּשׁ נִכְסִין להפסיד חלק מנכסיו ומהשקעותיו. **מֵאַן דְּאַתְתָּוִי**
לְעֶנּוּשׁ נִכְסִין, נְפִיל בְּבֵי מְרַעִיהּ וְלֹא יתְסִי, עַד דְּעֶבֶר
כָּל מָה דְּאַתְגַּזֵּר עֲלֵיהּ מי שראוי לעונש של הפסד נכסיו נופל למיטת חוליו
 וצריך לשלם לרופא דמי רפואות. **כִּיּוֹן דְּאַתְעַנְשׁ בְּמִמוֹנֵיהּ, וַיְהִיב**
לֵיהּ כָּל מָה דְּאַתְגַּזֵּר עֲלֵיהּ, אִיתְסִי וְנִפְק מִבֵּי אַסִּירֵי כיון
 שנענש בממונו ונתן לרופא כל מה שנגזר עלי ושיפסיד מממונו מתרפא ויוצא מבית
 האסורים. **וְעַל דָּא אִיעֲטְרִיךְ לְאַשְׁתַּדַּל עֲלֵיהּ, דִּיתֵן**
עוֹנְשָׁא וַיְפּוֹק ועל כן צריך להשתדל על רפואתו שישלם על רפואתו וכך יתרפא

מחוליו ואם בעל שכל הוא הוא מקדים לעצמו רפואה על ידי שנותן צדקה וכן מתקן מעשיו ופודה תעניותיו בכסף כמו שכתוב "וחטאיך בצדקה פרוק" ועל ידי זה הוא מתרפא.

הראוי לעניות נתפס במיטת חוליו עד שמוציא כל ממונו על רפואתו או שעוקרים אחד מאבריו

מֵאֵן דְּאַתְחַזִּי לְשָׂרוּשֵׁי מי שראוי להשתרש מנכסיו להפסידם לגמרי
יִתְּפֹסֵן לֵיהּ, וַיְהִי לֵיהּ בְּבֵי אֲסִירֵי עַד דִּישְׁתַּרְשׁ

מִכְּלָא תופסים אותו בבית האסורים במיטת חוליו עד שצריך לשלם על רפואתו את כל נכסיו רח"ל. **וְלִזְמַנֵּין דִּישְׁתַּרְשׁ מִשְׂיִיפוּי, אוּ מִחַד מְנִייהוּ, וְלִבְתָּר יִפְקֹן לֵיהּ מִבֵּי אֲסִירֵי** ולפעמים נגזר עליו שיעקרו לו אבריו או

אחד מהם וכגון שנעשה משותק או שצריך לכריתת רגל רח"ל ולאחר מכן יוצא מבית האסורים.

הרופא המשכיל את החולה כיצד להתרפאות ולחזור בתשובה הקב"ה משתדל עליו בעוה"ז ובעוה"ב

מֵאֵן דְּאַתְחַזִּי לְמוֹת, הֵכִי הוּא, דְּאִילוּ יִתֵּן כָּל כּוּפְרָא
וְכַל מְמוֹנָא דְּעֵלְמָא לָא יִשְׁתְּזִיב מי שנגזר עליו למות כך הוא

שאפילו יתן כל כופר וכל מומן שבעולם לא ינצל אלא אם כן יעשה תשובה. **וְעַל דָּא אֵיצְטְרִיךְ לְאַסְיִיא חַפִּים לְאַשְׁתְּדֵּלָא עֲלֵיהּ, אִי יְכִיל לְמִיחָב לֵיהּ אֲסוּתָא מִן גּוּפָא, יָאוּת** ולכן צריך הרופא החכם להשתדל עליו אם יכול ליתן לו רפואה מהגוף טוב הדבר. **וְאִי לָאוּ, יִתֵּן לֵיהּ**

אֶסְוֹתָא לְנִשְׁמַתִּיהּ וַיִּשְׁתַּדַּל עַל אֶסְוֹתָא דְנִשְׁמַתָּא ואם

גבר עליו חוליו ואינו יכול לרפאות את גופו יתן לו עכ"פ רפואה לנשמתו והיינו שישכיל

אותו לחזור בתשובה על עוונותיו כי רק בזה יוכל לינצל בעוה"ז ובעוה"ב. **וְדָא הוּא**

אֶסְיָא דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִשְׁתַּדַּל עֲלֶיהּ בְּהַאי עֲלִמָּא

וּבְעֲלִמָּא דְאֲתִי וזהו רופא שהקב"ה משתדל עליו בעוה"ז ובעוה"ב וכמו שכתוב

"אשרי משכיל אל דל" הוא הרופא שמשכיל את הדל מה לאכול וכיצד לחזור בתשובה על

מעשיו כי "ביום רעה ימלטוהו ה'" דהיינו שביום שצריך ח"ו לבא רעה על אותו הרופא

השית"ת ימלט אותו מהרעה בזכות שהשכיל לדל.

סוחר אחד מגלה לרבי אלעזר על אודות הרופא ואומר לו שהספר אצלו

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַד הַשְּׁתָּא לָא שָׁמַעְנָא מֵאֶסְיָא דָּא

וּמִסְפָּרָא דָּא אמר רבי אלעזר עד עכשיו לא שמעתי מהרופא הזה

ומהספר שלו, **בְּרַ מְזֻמְנָא חֲדָא דְאָמַר לִי טִייעָא חֲדָא דְשָׁמַע**

לְאָבוּי, דְאֶסְיָא חֲדָא הָוָה בְּיוֹמוּי. דְכַד הָוָה מְסַתְּפַל בְּבַר

נֶשְׁפַד אִיהוּ בְּבִי מְרַעִיהּ, הָוָה אָמַר, דָּא חֵי וְדָא מִית

חוץ מפעם אחת שאמר לי איזה סוחר אחד ששמע מאביו שהיה בימיהם איזה רופא אחד

שכאשר היה מסתכל על החולה היה אומר זה חי וזה מת. **וְהוּוּ אָמְרִין עֲלֶיהּ,**

(דְּהוּא הָוָה זְכָאָה), דְּחִיל תַּפְּאָה והי אומרים עליו שהוא צדיק אמת וירא חטא.

וְכַל מַאן דְּלָא יְכִיל לְמַדְבֵּק (אצ"ל לְמַזְבֵּן) מָה דְאִיצְטְרִיךְ,

אִיהוּ הָוָה קְנִי לִיהּ וַיְהִיב מְדִילִיהּ וכל חולה שלא היה יכול לקנות